

zeldde beeld veranderd worden," en in Rom. 8: 29, waar verklaard wordt, "dat we verordeneerd zijn den beeld des Zoons gelijkvormig te worden." Wat natuurlijk niet zeggen wil, dat we de ordinantie, het bevel of het gebod ontvingen, om ons zelven aan het beeld des Zoons gelijkvormig te maken; maar dat we hiertoe verordeneerd zijn van God, dat deze gelijkvormigmaking door Hem in ons tot stand zal worden gebracht. Dit kan ook niet anders. Evenmin als bij ons schepping eerst een neutraal mensch werd geschape, om alsnu tot dien neutralen mensch te zeggen: "Vervorm u naar het beeld Gods"; maar de mensch terstond door God naar zijn beeld en gelijkenis geformeerd werd, zoo ook is het in de herschepping. Ook in die herschepping wordt niet tot den zondaar gezegd: "Vervorm u naar het beeld des Zoons"; maar door de daad der wedergeboorte brengt God zelf deze gelijkvormigmaking aan het Beeld des Zoons in den zondaar tot stand. Slechts treedt hier dit verschil in dat de daad der wedergeboorte onderscheiden wordt in de implanting van het nieuwe leven, en het tot ontplooiing brengen van het leven dat aldus ingeplant werd. Sprekt nu de Catechismus van deze "vernieuwing naar het Beeld des Zoons", dan doelt hij hierbij op dat werk der wedergeboorte in zijn beide stadiën van implanting en ontplooiing des nieuwen levens; wat wij gemeenlijk noemen: wedergeboorte en heiligmaking. Op Golgotha heeft hij ons gekocht en vrijgemaakt, maar nu komt hij ook persoonlijk tot een iegelijk van zijn verlossenen, om hun te zijner tijd, door zijnen Heiligen Geest, de kiem des levens in te planten, en door de gestadige bedauwing met zijnen Heiligen Geest deze kiem tot steeds rijpere ontwikkeling te brengen. En vrucht nu van deze implanting en gestadige ontplooiing des nieuwen levens in ons is, dat de wil in ons als ware het omgebogen, het doode ik met veerkracht opgericht worde, en dat dit levendgemaakte in ons alsnu, met en door dezen overgebogen wil, toonen kan, of het al dan niet in een positie van dankbaarheid tegenover zijn God staat.

KUYPER.

„Geen ijdel verhaal van woorden."

En als gij bidt, zoo gebruik geen ijdel verhaal van woorden, gelijk de heidenen; want zij meenen, dat zij door hunne veelheid van woorden zullen verhoord worden. Matth. 6: 7.

Wil Jezus met dit woord zeggen, dat elk gebod kort moet zijn, en dat een iets langer gebod reeds op zichzelf om zijn lengte geoordeeld is? Stellig niet. Immers in Johannes 17 is de Heiland ons zelf in het opzenden van een breedvoerig gebed voorgegaan; en bovendien verhalen de Evangelisten ons, hoe Jezus soms uren lang in het gebed bleef. Ook in het Oude Testament is b. v. het gebed van Salomo bij de inwijding van den tempel volstrekt niet kort te noemen. En toch bedoelt Jezus met zijn waarschuwing tegen het „ijdel verhaal van woorden" wel ter dege, dat te groote lengte aan het gebed schaaft. Want hij voegt er zelf ter verklaring bij, dat de heidenen meenen „door de veelheid hunner woorden te zullen verhoord worden"; en het gebod dat hij zelf aan zijn discipelen op de lippen lei, is een gebod van nog geen drie minuten.

Toch is het niet moeilijk dit schijnbaar tegenstrijdige te verzoenen, zoo ge maar nadruk legt op dit „ijdel verhaal van woorden", straks door dat „veelheid van woorden" gevolgd. Zoo ge hier toch op let, merkt gedaat Jezus niets zegt omtrent den duur van uw bidden, noch omtrent de lengte van uw gebed, maar dat Jezus uitsluitend, maar dan ook zeer bevestigd, opkomt tegen de *wordenrijke*heid van uw smeeking; althans in zooverre die woorden niets dan een „ijdel" verhaal, of gelijk wij zouden zeggen een aaneenrijging van holle klanken zijn.

Dit euvel nu sloop in bij alle Heidenische eerediensten. Ze hielden het gebod bij, maar waren God kwijt; en zoo moest hun gebed wel het innig karakter van zielsuitgieting en van echte smeeking missen. Diensvolgens werd hun gebed een plichtpleging; een stuk van den dienst, dat ze waarnamen. Wie hier nu het sterkst in was, gold voor het vroomst; en vandaar dat het prevelen van eindeloze gebeden, telkens weer herhaald, en dat natuurlijk niets met het echte bidden gemeen had, bij hen voor bidden doorging.

Nu was uit de Heidenwereld deze *vermeijde* gebedsdienst van lieverlee ook bij Ismael ingeslopen. En daartegen nu waarschuwt Jezus. Gij, kinderen Abrahams, volgt de Heidenen hierin niet na. Wacht u voor ontheilgung van het heiligste dat ons op aarde gegeven is. Geen geprevel van ijdele klanken. Laat uw bidden wezenlijk *bidden* zijn.

En toch heeft die waarschuwing van Jezus geen doel getroffen; en is het vormelijk, woordelijk en lang gerekend bidden toch uit Israël en uit de Heidenwereld ook in de kerk des Nieuwen Verbonds overgegaan.

Wel is dit in de Gereformeerde kerken niet zoo erg als in Rome kerken; maar toch ook bij ons kankert dit kwaad ontegenzeggelijk voort; zij het ook in anderen vorm. Rome's kerk gebruikt *veel* lange gebeden. Haar gebeden zijn meestal kort en soms zelf zeer kort. En in zooverre is voor ons van Rome te leeren.

Maar Rome's fout schuilt hierin, dat het dezelfde gebeden te veel en te dikwijls achter elkander laat afbieden. De patrooster kent men. Een snoer van balletjes met een crucifix er aan. En door het verschuiven van die balletjes telt men dan hoeveel Patroosters, Ave Maria's, engelsche groetenissen enz. men reeds afgebeden heeft.

Hoe goed dit nu ook moge bedoeld zijn, het moet werktuiglijkheid in de hand werken, en doet dit ook. Men begint ernstig en mee-

nens. Al spoedig echter is de gedachte uit het gebed weg. De mond prevelt nog, maar het oog dwaalt rond. En van het echte bidden is, lang eer men zijn taak afgebeden heeft, het laatste spoor reeds ganschelijk verdwenen. Iets wat men in Roomsche landen tot zelfs aan de geestelijken ziet, die, in allerlei middelen van vervoer gezeten, behalve hun overige godsdienstige lectuur, ook gebeden afdoen; en daarbij kennelijk den indruk maken, dat de geest wel gewillig is, maar het vleesch zwak.

Dit nu doet een valsch en religieus besef ontstaan, alsof het alleen om de acte van het gebeden hebben, en niet om de zielsuiting voor God te doen was. En zoo zijn het weer woorden. Een verhaal of herhaling van woorden. Een woordentijheid die ijdel is.

Doch zoo goed als het is, dat ons ook helder open sta voor deze schaduwrijke van de Roomsche gebedspraktijk, zoo eigengerechtig zou het wezen, als we ons inbeelden, dat Jezus' waarschuwing tegen het ijdel verhaal van woorden daarom voor ons Gereformeerde Christenen niets te zeggen had.

Het tegendeel is waar. Ook onze gebedspraktijk lijdt aan schromelijke onrechtzinnigheid en is op velerlei manier met zonde bevlekt. Wij, Gereformeerden, hebben *hoog* gemikt. Zeer hoog zelfs. En dat in tweerlei opzicht. Vooreerst doordien we bijna altoos *vrije* gebeden gebruiken, en weinig formuliergebeden. En ten andere doordien bij ons niet alleen aan elk Dienaar des Woords, maar ook aan elk Ouderling, aan elk Diaken, en aan elk Huisvader de eisch wordt gesteld, dat hij, wat men noemt, *hardop* voorbide.

Dit nu is daarom zoo hoog gemikt, omdat elk overloed voorbiden een hooge kunst is, en een kunst die een zeer groote verzoeking met zich brengt. Overloed voorbiden heeft iets tegenstrijdigs. Bidden toch is zich verdiepen in de gemeenschap met het Eeuwige Wezen; en overloed bidden is gemeenschap oefenen met menschen om ons heen. En dit nu leidt er toe, dat de één wel diep en innig bidt, maar vergeet wie om hem heen zijn, en deze meer toehoorders laat zijn bij zijn gebed, dan dat hij bidden zou met en voor hen. Terwijl omgekeerd de ander zooveel denkt om de personen voor wie en met wie hij bidt, dat hij vergeet om God te denken, en dus niet bidt met al. In welk laatste geval dan de groote verzoeking ontstaat, dat de voorbiddende persoon het er op gaat toeleigen, om „mooi te bidden", en dus meer vraagt, hoe hij zijn medebidders in zijn gebed behagen zal, dan hoe zijn gebed welaangenaam zal zijn voor God.

Die laatste verzoeking is dan ook voor, o, zoo velen een onzalige fontein van allerlei schijnheilig en farizeesch vertoon.

Hoe dikwijls toch merkt ge niet, dat zulke menschen als ze voor zich zelven alleen bidden, o, zoo gauw met hun bidden klaar zijn. Dan duurt het maar een ommesientje. Doch als er anderen bij zijn, of als ze voor anderen voorbidden, dan is het soms of er aan hun gebed geen eind komt. Dan moet er alles bijgehaald. Nog eens en nog eens hetzelfde onder andere woorden herhaald. En maakt het al den indruk, zelfs op hun medebidders, of ze eens toonen willen, hoe lang en terdege zij wel bidden kunnen.

Nu behoefst dit zeer zeker niet altoos zondig opzet te zijn. Er zijn menschen, die ook in het gewone gesprek altoos ontzettend *breedpraktig* zijn. Er zijn menschen, die vooral in het gebed zoo moeilijk een slot kunnen vinden. En ook zijn er bij wie langdradigheid speciaal in het gebed, door gebrek aan zelfbeheersching, een tweede natuur is geworden.

Maar ook al brengen we dit in rekening, toch schuilt er altoos de zonde in, dat ze te veel vragen, wat de menschen er van zeggen zullen, en te weinig, of God op hun smeeking zal merken.

Het „om van de menschen gehoord te worden" maakt dat ze hun loon weg hebben bij God. Een kwaad, dat ook bij Dienaren des Woords soms zoo ingekankerd is, dat het hun soms tot aan hun sterven bijlijft.

Wilt ge hier nu tegen waken, dan is er maar één afdoend middel, en dat is dat ge uzelf in het bidden oefent.

Bidden, denkt men, kan een kind wel. En dat is ook zoo. Maar een kind bidt dan ook als een kind, omdat het denkt en spreekt als een kind. Maar als ge man zijt geworden, dient ge toch te niet te doen, wat eens kinds was, en ook als man te leeren bidden.

En dit nu is een heerlijke, maar ook zeer moeilijke kunst, die niet geleerd wordt door te spoedig hardop te gaan bidden voor anderen, maar die geleerd wordt op de knieën voor God.

O, Zoo menigen zou het een onmogelijkheid vinden, om, als Jezus, soms uren lang in het gebed te zijn.

Men heeft zoo weinig in zijn gebed, te zeggen, eenvoudig omdat men den lieven langen dag zoo weinig aan God gedacht heeft. Omdat men ook onder zijn bidden zoo weinig verkeer en gemeenschap met den Eeuwige heeft. En ook omdat men eigenlijk zijn diepen nood zoo weinig gevoelt en de liefde der gemeenschap voor anderen zoo weinig laat werken.

Velen maken zelfs geen overgang. Zoo vallen ze neer. Zoo bidden ze. Zoo zijn ze klaar. En onmiddellijk daarop gaat het leven weer zijn gewonen gang.

En dat kan toch niet. Er moet toch een overgang zijn. Men moet toch eerst weer inleven in de heerlijkheid van de aanschouwing van Gods majesteit, om onder het indringen van die heerlijkheid den bloemkruis van zijn ziel te laten ontluiken.

En nu, eerst wie *zoo* voor zich zelf in de eenzaamheid *leerd* bidden, en de oefening aanhoudend *zoo* doorzet, dat hij er allengs inkwam, zal dan later ook in staat zijn, overluid *zoo* te bidden, dat het wezenlijk bidden bij hem blijft.

Slechts moet er dan, om voor te kunnen bidden, nog iets anders bij komen.

Dit namelijk, dat ge in de gemeenschap van wie met u bidden, u verliest; dat ge hun nood op uw hart draagt; priesterlijk bij hun leven inleef; en nu, als hun toek bij God geworden, uit aller hart en ziel, voor hen en met hen, roept naar den Eeuwige.

KUYPER.

Amsterdam, 16 Oct. 1891.

Wel eenigszins tot onze verwondering ontving onze Administratie deze week nog zoo veel nabestellingen op de Premie over

den Heidelbergse Catechismus, dat we ons genoodaakt zien, onze abonneenten, die er nog niet op inschreven, en die dit toch van plan mochten zijn, ten dringendste te verzoeken, hun inschrijving toch niet langer uit te stellen.

Het getal nagekomen inschrijvingen bedroeg thans reeds een twee honderd. En nu kan een kind toch begrijpen, dat als men aan het drukken gaat, bepaald moet, hoeveel exemplaren er te drukken zijn; en dat hierbij, ja wel eenige speelruimte kan worden gelaten; maar toch geen speelruimte die over de honderden loopt.

Dit doet ons vreezen, dat er later nog te veel nabestellingen zullen komen, van abonneenten, die het vergeten of uitgesteld hadden, en dat we zeer tot ons leedwezen, hen dan zouden moeten teleurstellen, eenvoudig omdat er geen exemplaren meer waren.

We zullen daarom met de bepaling van het aantal exemplaren nog een korten tijd wachten, maar verzoeken onze abonneenten dan ook beleefdelijk en dringend, hoe eer hoe beter aan de onzekerheid waarin we verkeren een einde te maken.

Een intekeningsbiljet vinden ze op de 3de bladzijde.

De beide Synoden, die van Leeuwarden en die van 's-Gravenhage, zijn ingeleid door een predicatie. Die te Leeuwarden door Ds. W. H. Gispens over de *Christelijke Beschiktheid*, en die te 's-Gravenhage door Ds. Ploos van Amstel over *het heilige zaad dat als steunsel overblijft*.

Beide deze predicationen maakten diepen indruk, en het verheugt ons daarom te meer dat beide thans het licht zagen, die van Ds. Gispens bij J. H. Donner te Leiden, die van Ds. Ploos van Amstel te Leeuwarden bij A. Jongbloed.

Het is of de heeren uitgeruild hebben. De Haagsche predicatie is in Leeuwarden verschenen, die van Leeuwarden vlak bij Den Haag.

Nu zal niemand van ons vergen, dat we een vergelijking tusschen deze beide stukken maken. Liever danken we voor beiden, en bevelen we beiden ter lezing en ter overdenking aan.

Eigenlijk moesten zulke predicationen in de Acta zelve zijn opgenomen; want ze hooren bij de werkzaamheid der Synode en maken er een inleidend deel van uit. Voor die predication zelve zou dit goed zijn, omdat ze toch eigenlijk alleen in verband met de Acta als Synodale predicatie recht kunnen begrepen worden. En voor de te loome Acta dienden ze allicht als goede loomstiel.

Gelukkig dat er ditmaal ook met de Acta spoed gemaakt is. Die van Leeuwarden zijn reeds uit. En die van 's-Gravenhage zagen we reeds gedrukt voor ons. Mogen beide Acta vooral ditmaal aandachtig bestudeerd worden. Ze zijn zoo leerraam.

Voor al te stemmen ditmaal zoo tot dank en tot verheerlijking van wat de Heere onze God gedaan heeft.

Gelijk te verwachten viel, heeft het feit, dat de beide reaction, die in 1834 en in 1886 tegen het Reglement van 1816 op kerkelijk gebied intraden, thans in één bedding gaan vloeien, in hooge mate ook de aandacht getrokken van die belijders des Heeren, die dusver nog vertoefden onder het Synodaal Instituut van 1816/52.

Dit moest ook wel. Ook die achtergebleven mannenbroeders toch hebben, om het eens plat uit te drukken, geen schik in hun kerkelijk leven.

Ze vinden hun eigen genootschap in vollen zin ellendig.

Het griet en ergert hen, dat de loochenaars van den Christus onder hen nog altoos zulk een machtigen invloed uitoefenen.

Een man als Ds. Perk aan het hoofd van hun Synodale Hierarchie, is hun geen lust, maar een rechtstreeks hinder.

En als ze niet nog steeds de hope koesterden, dat het kwaad, zoo het maar eenmaal heeft doorgeslekt, tot krachtige gezondheid zal leiden, ze zouden reeds lang van onder het Synodale juk zijn uitgegaan.

Doch nu ze die hope, hoe flauw ook, nog altoos koesteren blijven, durven ze dien stroohalm niet loslaten, en blijven ze waar ze zijn.

Maar dit neemt niet weg, dat de Separatie en Doleantie daarom wel tot hun conscientie spreekt.

Wat ze ook tegen ons hebben, ze kunnen niet ontkennen, dat ze toen we ons saamwonen, altoos in onze bezwaren tegen de Synodale Organisatie gedeeld hebben; dat ze op grond van die bezwaren met ons saam, soms feller dan wij, tegen die Organisatie gestreden hebben; en als ze Gods Woord openlaan, moeten ze wel toestemmen en erkennen: Uw kerk lijkt heel wat beter dan onze kerk op wat een kerke Gods naar de Schrift zijn moet. Niet natuurlijk wat de personen betreft, want die blijven steeds behept met allerlei melancolie, maar wat aangaat den vorm en de inrichting van het kerkelijk leven.

Het moet voor deze broeders dan ook wel een opmerkelijk verschijnsel zijn, dat die vele Gereformeerden, die, op twee onderscheiden tijden en wijzen, het Synodale juk afwierpen, elkander thans ook kerkelijk de broederhand der gemeenschap reikten. Zoolang toch beide groepen gescheiden leefden, en een onderlingen twist twisteden, lag het zoo voor de hand, dat men soms, conscientieussend, zeggen ging: Wat zal ik met de Synode breken? Nauwelijks over

haar drempel, sta ik weer in nieuwe moeite, en raak ik opnieuw tusschen Separatie en Doleantie in het gedrang!

Zoo was metterdaad ons gescheiden leven voorheen een *ergernis* in den Schriftuurlijken zin van het woord. D. w. z., dat ze er door opgehouden werden in hun geloofsdrang tot plichtsbetrachting.

Maar zie, nu wordt vrij onverwacht die *ergernis* voor hen weggenomen. Thans vervalt opeens dat bezwaar, dat hen drukte.

Ze zien nu de Gereformeerde kerken, die vrij kwamen, broederlijk saamgaan, en zoo dringt zich al nauwer en ernstiger de vraag aan hen op: „Hoor ik niet ook zelf bij die Gereformeerde kerken, en mag ik wel langer bij de Synodale organisatie blijven huizen?"

Zoo wordt de prikkel der conscientie scherper.

En er is geen twijfel of deze prikkel zal steeds sterker doorwerken bij al die broeders en zusters, die gewoon zijn zulke gewichtige aangelegenheid voor den *Troon der genade* te brengen en teederlijk te behandelen voor hun conscientie.

Reeds gingen er dan ook stemmen op: „Als die vereniging feitelijk voldoongen is, dan ja, breek ook ik met de organisatie; want dan vervalt alle excuus."

En nu zegge men niet, dat toch de toon, die in bladen als de *N. Sprokkelaar*, de *Wageningen* enz. is aangelagen, hiermee weinig klopt. Want wie dit als een bewijs tegen ons beweren doet gelden, toont eenvoudig een vreemdeling te zijn op *zielkundig* gebied.

Men kon toch vooruit op zijn vingers narekenen, dat onverwijd in al zulke bladen drieërlei liedekes zou gezongen worden. Vooreerst het liedekes, dat de *Algescheidenen* zich door de Doleerenden hadden laten beestemen. Ten tweede de deun, dat de Doleerenden zich door de *Algescheidenen* hadden laten beestemen. En ten derde het satirieke lied, hoe nu eerst recht uitkwam, dat Doleantie en Separatie niets dan lood om oud ijzer waren.

Heusch, de redacteuren dezer bladen zouden hun rol niet verstaan hebben, en zich zelven niet zijn gebleven, zoo ze niet lustig weg in dien drieërlei toonaard gezongen hadden.

Wel zou men in Engeland of Frankrijk zich schamen voor het aanwenden van zoo lage tactiek op heilig terrein; maar, helaas, in onze Nederlandsche pers is dit zoo gewoonte.

„Zetten," waarvoor men zich in elk fatsoenlijk gezelschap schamen zou, en die thuis hooren in de achterbuurten, kan men ten onzent gedurig breed uitgemeten vinden in hoogst deftige organen.

Dat is zoo de regel op politiek, en de regel op kerkelijk gebied. Het zit in onzen landsaard.

„Ge zijt beet genomen, man!" „Ge loopt er in, lieve vriend." „Ge zijt het kind van de rekening, beste broeder!" is bij zulk een poloniek dan schering en inslag.

Doch dat laat, wie verstandig is, zich dan ook stil zeggen. Antwoordt er niets op. En reeds enkel door dat stilzwijgen is al zulk zeggen ontwapend.

Ten andere moogt ge het „vrome volk," dat nog onder de Synode zit, nooit op één lijn stellen met zulke bladen. Dat „vrome volk" leest de *Boodschapper*, leest de *Vriend van Oud en Jong*, leest de *Heraut*; maar heeft niets op met bovengevoemde blaadjes, om de eenvoudige reden, dat in deze blaadjes de *Belijdenis* niet tot haar recht komt, en de autoriteit van *Gods heilig Woord* is prijsgegeven.

Ge vindt dus in deze bladen terug wat enkele *kerkelijke mannen* denken, en niet wat onder het volk omgaat. En voor zoover er ook uit het volk sympathie aan deze bladen betuigd wordt, is dit volk anti-gereformeerd, en hoort dus toch niet bij ons.

Maar zelfs die *kerkelijke mannen* moet ge nog lang niet allen over één kam scheren, en volstrekt niet voor altoos prijs geven.

Ook onder hen toch zijn er heel wat, die met den gang van zaken allesbehalve ingenomen zijn, en wat liefs gaven, als ze morgen den dag de toestanden in de Nederlandsche Hervormde kerk konden omzetten.

Hun ongeluk is maar, dat ze geen kans zien, om er verandering in te brengen, en toch nog den moed missen om hun scheepke over de bank te zetten.

Zoo blijven ze op Pampus zwalken, en worden half zeeziek van ellendigheid; maar zonder verder te komen.

Dit nu brengt hen in een min aangename, wel wat gemelijke, stemming. Die gemelijke stemming maakt hen dan prikkelbaar. En dan ja..... dan koelen ze hun innerlijke bitterheid..... aan..... de Doleantie. Doch hoort zoo!

Doch waan daarom niet, dat ze in hun conscientie los van u zijn.

Veeler is juist omgekeerd die wrevel, die hen beziet, een bewijs dat de conscientie hun nog geen rust laat.

Als men wezenlijk los van elkander is, maakt men zich niet boos meer.

Just die wrevel en die min vriendelijke toon is het stellig bewijs, dat ze in hun innerlijk leven nog last van ons hebben.

Als Israël met Juda aan het twisten is, neemt de strijd altoos veel feller karakter aan, dan waar Egypte strijd voert met Assur.

Huislijk krakeel gaat altoos het heftigst toe. Het zoo daarom verkeerd zijn, deze mannen op te geven; en plicht is het veeleer, de hoers steeds levendig te houden, dat we nog eens met diezelfde mannen, die ons nu het bitterst bestrijden, weer saam aan één heiligen Disch als broeders zullen aanzitten.

Die hope mogen we natuurlijk niet koesteren ten opzichte van predikanten of andere ambtsdragers, die met de *Gereformeerde*

belijdenis gebroken hebben, en feitelijk de autoriteit van *Gods Woord* opgeven voor den eisch der menschelijke critiek.

Met Rationalisten en Remonstranten *voenschen* we niet weer kerkelijk saam te leven. Zelfs *mogen* we dit niet.

De waarheid Gods moet scheiding maken, en zonder eenheid in belijdenis is, wat ook de Ethische schoolgeleerden zeggen, geen kerkelijk saamleven denkbaar.

Maar er zijn er ook onder deze predikanten en ambtsdragers, die wel waarlijk Gereformeerd *willen* zijn, en wier zielclust het is de autoriteit van Gods Woord hoog te houden.

Welnu, bij die mannen hooren wij en zij hooren bij ons.

En mits nu de liefde maar blijve trekken, en we de broederbanden niet doorsnijden, moet wat saamhoort ook eens weer saamkomen.

Dat zag men aan de vereniging die te 's-Gravenhage geklonken is. En dat zal men nu of later zien, als al 's-Heeren erfvolk weer op deze heerlijke erve in één Tente saam neerknielt, om Gode en Hem alleen eere te geven.

De zorg voor onze zieken begint *con-*

fessionaal te worden. Hierop aangedrongen hebben we niet. Zoolang het kon en ging, lachte het ons veeleer toe, allen Christelijken arbeid op het terrein der liefde, een meer gemeenschappelijk karakter te laten dragen.

Maar de Synodalen willen niet. In het Diaconessenhuis te Utrecht heeft Ds. Merens den strijd aangebonden.

Die schoone, gezegende stichting moest Synodaal worden; en de heer Van Boeck Calkoen moest weg, omdat hij doleerde; en straks gaan ook tal van pleegzusters er uit, omdat ze evenals de heer Van Boeck Calkoen, met de Doleantie meegaan.

De teeling is dus geworpen.

We mogen niet langer stilzitten.

Tweërlei moet derhalve gebeuren.

Er moet hoe eer hoe beter gezorgd voor de oprichting en inrichting van een Gereformeerd ziekenhuis, en er moet gezorgd voor de opleiding van Gereformeerde ziekenverplegers en verpleegsters.

Een grootsche, maar ook een schoone en bezielende taak, die slechts genoemd hoeft, om duizenden harten te doen opengaan en de beurs te ontlasten.

Een ware uitkomst is het hierbij, dat welhaast alle Gereformeerden hiertoe kunnen saamwerken, en dat mannen als Prof. Lindboom, Ds. De Gaay Fortman, de heer Hovy en zoovele anderen, hiertoe de handen kunnen ineenslaan.

Ja, niets zoo schooner zijn, dan indien de vereniging van alle Gereformeerden in Nederland, die uiterlijk tegen de helft van het volgende jaar mag te gemoet gezien, bezegeld kon worden door het in het leven roepen met vereende krachten van zoo schoone stichting.

De Roomsche hebben reeds lang hun ziekenhuizen. Ook de Joden hebben hun ziekenhuis. De Synodalen krijgen nu hun Diaconessenstichting. Waarom zouden dan de Gereformeerden achterblijven?

Geheel een veld van uitnemenden arbeid opent zich hier, en Veldwijk toont hoe uitnemend zich het Gereformeerde leven voor het in het leven roepen en in stand houden van zulk een stichting leent.

Men arzele dus niet, maar sla onmiddellijk de hand aan den ploeg.

Eén ziekenhuis is vooreerst voldoende. Vooral zoo dit min of meer in verband staat met het optreden van ziekenverplegers en ziekenverpleegsters in alle steden en dorpen, onder de leiding der Diaconessen.

Immers dit is nu uitgemaakt, dat ons optreden ook in deze *kerkelijk* moet wezen.

Niet meer de telkens teurgestelde poging van het mengelmoes. Het zuiver Gereformeerde karakter mag thans niet verloochend worden. Niet om anderen uit te sluiten, want al wat lijdt, heeft aanspraak op het mededogen der barmhartigheid.

Maar wie tot ons komt, moet vooraf duidelijk weten: Het huis waar ge intrekt of de verpleger die tot u komt, is niet iets tusschen beiden, niet vleesch noch visch, maar beslist Gereformeerd van belijdenis en wandel.

Voor zoover nu reeds uit de mededelingen van Ds. Lion Cachet valt op te maken, biedt de toestand in Midden-Java één groote teleurstelling, en blijkt elk denkbeeld, alsof de arbeid der zending hier althans tot een begin van kerkelijk leven had geleid, niets dan een illusie te zijn geweest.

Want wel zijn er de groepjes van inlandsche Christenen, waarvan gewaagd is, maar hun geestelijke en kerkelijke toestand is allererbarmelijkt.

Voorverweg het grooter deel zijn deze groepjes de vrucht van de religieuze beweging, die indertijd van Mervrou Philips uitging; maar deze invloedrijke dame had zich te kwader ure ingebeeld, dat niet het zuivere Evangelie Java reddden kon, doch dat, om den Javanen aan den Christus te binden, het Evangelie zekere wijzigingen moest ondergaan.

En toen zijn die groepjes Javanen gewonnen niet voor het zuivere, maar voor dit vermengde Evangelie; gevolg waarvan is dat de meesten gedoopt zijn, zonder dat ze de grondwaarden des Evangelies kenden; en dat nu nog niet alleen de meeste leden dezer kerken, maar zelfs vele ouderlingen in de verregaande onwetendheid verkeerden omtrent het zaligmakend geloof. Al hebben deze groepjes dan ook zekere organisatie en zelfs zeker classicaal verband, zoo is er toch geen de minste sprake van, dat ze reeds als kerken zouden kunnen optreden.

Heel de zuiverd, e den gron eenig ware Toch z reis van geweest. Reeds z zeer groot waarnaar o daarnaar o Het heef de Synode saam was, inwachting verlenging missie. Zelfs du wensch uit beraamd voor een b.v. te Poch Wat toch Zonder i goede inten op het t migen blijk het droeve Nederland z ven heeft v moet toeger gevolg den z nemen. Veel te li uitergruut herwaarts ge Dientenge kend voor d hen wachtte. En daar h geen Dienare elke ambtelij optreden ziel kenmerkt, w volgen niet l In zulk een altoos iets d Redding nu worden aange en positie, e een man van die in het optreedt. Nu is Ds, e Door de e opdeed, weel te gaan. De taal is l Waarom he gelaten, niet e onderhandl naar des Woc Want wel een missie a liggen voor e die hij te Ro den van Lio Zendingsover dan niet veru het brengen v lige zaak der l

Waarlijk, ee landsche Christ pen, zien we v De vraag is een missie aa zullen. En ook, of komt, zich in te aanvaarden. Zijn jaren zij beveling. Vooral in C man van jaren jonge mannen. En, last not l dat hij zich in tig heeft gevoel

De onbeleid ligen Minister aan het diner lingsvereniging ons nader meld voorzitter der l Nu deze krijg En wat het r zichte van M werd door ons l Hollander meld weten.

Van Synodak l geen sprake l De foutschool

Door Dr. A. l den heer R. t l ment te Kootwijk.

Door Ds. H. W llectanten te A. f l te A. f 15474, d l B. v. Z. f 5, (overg l B. Van Schelven l Martha f 2236, d l Haakma f 125 d l Eijken f 650. De l bracht f 90.55.

Totaal ontvang l

Over de Vereer l

Het eerste van l l Dit is verrassend

Wat wij niet ver l Voor, Synode der l lage heeft de voor l vorige keer mededeel l toelichting op sommi l gevraagd en verkeer l stemmen aangekomen.

Onze vereenig l en onze ziele is verlij l Natuurlijk zal er m l vallen aler de acte v l maar dat zal zich alle